

Obsah

Předmluva	VII
Seznam použitých zkratk	IX
Úvod – historická perspektiva	1
1. Podstata a vznik světové ekonomiky	1
2. Stručný vývoj světové ekonomiky	3
3. Diferenciační proces a struktura současné světové ekonomiky	5
4. Tendence v současné světové ekonomice	10
5. Vývoj světové ekonomiky v současné etapě	12
Shrnutí	18
Klíčová slova	19
Kontrolní otázky a úkoly	19
Doporučená literatura	19

ČÁST I.

1. Globalizace světové ekonomiky	23
1.1 Globalizace jako vyšší forma internacionalizace	23
1.1.1 Podstata internacionalizace	23
1.1.2 Podstata globalizace	24
1.1.3 Oblasti globalizace	26
1.2 Důsledky globalizace	27
1.3 Kontrola globalizace	30
Shrnutí	31
Klíčová slova	32
Kontrolní otázky a úkoly	33
Doporučená literatura	33
2. Mezinárodní pohyb kapitálu	34
2.1 Úvod do problematiky mezinárodního pohybu kapitálu	34

2.2	Přímé zahraniční investice	35
2.2.1	Vymezení přímých zahraničních investic	35
2.2.2	Příčiny a důsledky PZI	35
2.2.3	Investiční pobídky jako faktor ovlivňující chování investorů	36
2.2.4	Vztah zemí k investičním pobídkám	37
2.2.5	Jednání o PZI	38
2.2.6	Pohyb PZI v současné světové ekonomice	39
2.2.7	PZI a transnacionální korporace	43
2.3	Portfolio investice, vklady a úvěry	45
2.4	Liberalizace mezinárodního pohybu kapitálu	47
2.4.1	Přínosy liberalizace mezinárodního pohybu kapitálu	47
2.4.2	Rizika liberalizace mezinárodního pohybu kapitálu	47
	Shrnutí	49
	Klíčová slova	50
	Kontrolní otázky a úkoly	50
	Doporučená literatura	50
3.	Finanční krize	51
3.1	Obecné znaky finančních krizí	51
3.2	Významné finanční krize 90. let	52
3.2.1	Mexická měnová krize – 1994	52
3.2.2	Asijská měnová krize – 1997	53
3.2.3	Brazilská měnová krize – 1999	55
3.3	Mechanismus vzniku měnové krize	56
3.4	Prevence vzniku finančních krizí	56
3.5	Závěry z finančních krizí 90. let	57
	Shrnutí	58
	Klíčová slova	59
	Kontrolní otázky a úkoly	59
	Doporučená literatura	59
4.	Mezinárodní měnový systém	60
4.1	Vymezení a funkce mezinárodního měnového systému	60
4.2	Současný mezinárodní měnový systém	61
4.3	Mezinárodní měnový fond	63
4.3.1	Funkce IMF	63
4.3.2	Úloha IMF v 90. letech	64
4.4	Světová banka	66
4.5	Nová architektura mezinárodního měnového systému	68
	Shrnutí	69
	Klíčová slova	70
	Kontrolní otázky a úkoly	70
	Doporučená literatura	70

5. Mezinárodní obchod a úloha WTO v globalizované ekonomice	71
5.1 Změny v mezinárodním obchodu	71
5.1.1 Růst mezinárodního obchodu	71
5.1.2 Zapojení zemí do mezinárodního obchodu	72
5.1.3 Outsourcing služeb	75
5.2 Úloha GATT a WTO při liberalizaci mezinárodního obchodu	76
5.2.1 Úloha GATT při liberalizaci mezinárodního obchodu	76
5.2.2 Uruguayské kolo GATT a vznik WTO	77
5.2.3 Cíle a funkce WTO	78
5.2.4 Struktura WTO a způsob rozhodování	79
5.2.5 Dohody WTO	79
5.2.6 Aktivity WTO v současné světové ekonomice	81
5.2.7 Perspektivy WTO a další liberalizace obchodu	81
Shrnutí	82
Klíčová slova	83
Kontrolní otázky a úkoly	83
Doporučená literatura	84
6. Mezinárodní migrace	85
6.1 Příčiny mezinárodní migrace	85
6.2 Důsledky mezinárodní migrace	86
6.2.1 Důsledky pro hostitelskou zemi	86
6.2.2 Důsledky pro vysílající zemi	87
6.3 Mezinárodní migrace v současné světové ekonomice	88
6.4 Specifické formy mezinárodní migrace	94
6.4.1 Přeshraniční migrace	94
6.4.2 Odliv mozků	95
6.4.3 Nelegální migrace	95
6.5 Postoj zemí k mezinárodní migraci	96
Shrnutí	98
Klíčová slova	99
Kontrolní otázky a úkoly	99
Doporučená literatura	99

ČÁST II.

7. Regionalismus ve světové ekonomice	103
7.1 Podstata regionalismu a jeho formy	103
7.2 Globalizace, multilateralismus a regionalismus – výjimky z pravidel WTO	107
7.3 Přínosy a rizika regionalismu – otevřený regionalismus	109
7.4 Členění a přehled hlavních regionálních seskupení ve světě	111

7.5 Regionalismus v geografickém slova smyslu – hlavní centra světové ekonomiky	117
Shrnutí	120
Klíčová slova	121
Kontrolní otázky a úkoly	121
Doporučená literatura	122
8. Hlavní centra světové ekonomiky	123
8.1 Kvantitativní porovnání USA, Japonska a EMU	124
8.2 Specifikum evropského centra	128
Shrnutí	128
Klíčová slova	129
Kontrolní otázky a úkoly	129
Doporučená literatura	129
9. Ekonomický vývoj USA	130
9.1 Ekonomický vývoj USA v 90. letech	130
9.2 Nová ekonomika	132
9.3 Ekonomika USA na počátku 21. století	133
9.4 Ekonomické vztahy USA s ČR	136
Shrnutí	139
Klíčová slova	140
Kontrolní otázky a úkoly	140
Doporučená literatura	140
10. USA a NAFTA	141
10.1 Zahraničně obchodní přístupy USA a okolnosti vzniku NAFTA	141
10.2 Podstata a základní ustanovení NAFTA	144
10.3 Výsledky činnosti NAFTA a záměry na počátku 3. tisíciletí	147
10.4 Zájmy USA na naplnění NAFTA	150
Shrnutí	151
Klíčová slova	152
Kontrolní otázky a úkoly	152
Doporučená literatura	153
11. Ekonomický vývoj Japonska	154
11.1 Ekonomický vývoj v 90. letech	154
11.2 Japonská ekonomika na počátku 21. století	158
11.3 Ekonomické vztahy Japonska s ČR	159
Shrnutí	161
Klíčová slova	162
Kontrolní otázky a úkoly	162
Doporučená literatura	162

12. Japonsko a APEC	163
12.1 Zahraničně politické přístupy Japonska k regionální integraci a vznik APEC	163
12.2 Charakteristika APEC	165
12.3 Výsledky činnosti APEC a záměry na prahu 3. tisíciletí	167
12.4 Zájmy Japonska v APEC	171
Shrnutí	172
Klíčová slova	173
Kontrolní otázky a úkoly	174
Doporučená literatura	174
13. Ekonomický vývoj evropského centra v 90. letech	175
13.1 Vývoj evropského ekonomického centra v 90. letech	175
13.2 Dlouhodobé ekonomické problémy	178
13.3 Strategické cíle a jejich plnění	179
Shrnutí	183
Klíčová slova	183
Kontrolní otázky a úkoly	184
Doporučená literatura	184
14. Integrační procesy v evropském centru	185
14.1 Vytváření jednotného vnitřního trhu	185
14.1.1 Příprava jednotného vnitřního trhu	185
14.1.2 Jednotný evropský akt	186
14.2 Překážky fungování jednotného vnitřního trhu	187
14.2.1 Fyzické (věcné) překážky	188
14.2.2 Technické překážky	188
14.2.3 Daňové překážky	189
14.3 Evropský hospodářský prostor	190
14.4 Maastrichtské dokumenty – přechod k nové etapě integračních procesů	192
14.4.1 Smlouva o Evropské unii	192
14.4.2 Smlouva o založení Evropského společenství	194
14.4.3 Význam Maastrichtských dokumentů	195
14.5 Amsterdamská smlouva	196
14.6 Smlouva z Nice	197
14.7 Smlouva o Ústavě pro Evropu	197
Shrnutí	198
Klíčová slova	200
Kontrolní otázky a úkoly	200
Doporučená literatura	200

15. Evropská měnová unie	201
15.1 Obecná charakteristika hospodářské a měnové unie	201
15.2 Příprava Evropské měnové unie	202
15.3 Konvergenční kritéria	203
15.3.1 Měnová kritéria	203
15.3.2 Fiskální kritéria	204
15.4 Proces vytváření Evropské měnové unie	204
15.4.1 Etapa první: 1. 7. 1990–31. 12. 1993	204
15.4.2 Etapa druhá: 1. 1. 1994–31. 12. 1998	204
15.4.3 Etapa třetí: 1. 1. 1999–1. 3. 2002	206
15.5 Euro – společná měna EMU	208
15.6 Evropská centrální banka	208
15.7 Přínosy a rizika fungování EMU	209
15.7.1 Přínosy fungování EMU	209
15.7.2 Náklady a rizika společné měny	211
15.8 Pakt stability a růstu	213
15.9 Názory na úspěšnost EMU	214
Shrnutí	216
Klíčová slova	216
Kontrolní otázky a úkoly	217
Doporučená literatura	217
16. Transformační proces v zemích střední a východní Evropy	218
16.1 Podstata a obsah transformačního procesu	218
16.1.1 Zahájení transformačního procesu	218
16.1.2 Centrálně plánovaná ekonomika	219
16.1.3 Podstata a obsah transformačního procesu	220
16.2 Strategie transformačního procesu	220
16.3 Transformační proces po 15 letech	221
16.3.1 Vývoj HDP	224
16.3.2 Vývoj nezaměstnanosti, inflace a vnější rovnováhy	225
16.4 Spolupráce ve střední a východní Evropě během transformačního procesu	227
16.5 Transformační proces v České republice	229
16.5.1 Výchozí situace České republiky	229
16.5.2 Základní pilíře transformačního procesu v České republice	229
16.5.3 Hodnocení průběhu transformace v České republice	231
Shrnutí	235
Klíčová slova	236
Kontrolní otázky a úkoly	236
Doporučená literatura	237

17. Zapojení transformujících se ekonomik do západoevropských integračních procesů	238
17.1 Navázání spolupráce s Evropským společenstvím	238
17.2 Evropské asociační dohody	239
17.3 Kritéria vstupu do EU	240
17.4 Negociační proces	241
17.4.1 Příprava negociačního procesu	241
17.4.2 První fáze negociací – screening	242
17.4.3 Ukončení negociací	243
17.4.4 Vstup do EU	243
17.5 Dopady rozšíření na Evropskou unii	244
17.6 Dopady vstupu pro nové členské země	245
17.6.1 Ekonomické důsledky	245
17.6.2 Politické důsledky	246
17.6.3 Legislativní důsledky	246
17.7 Perspektivy dalšího rozšiřování Evropské unie	246
Shrnutí	247
Klíčová slova	247
Kontrolní otázky a úkoly	248
Doporučená literatura	248
18. Rozvojové země	249
18.1 Základní charakteristiky rozvojových zemí	249
18.2 Ekonomická struktura rozvojových zemí	250
18.3 Sociální struktura rozvojového světa	251
18.3.1 Vývoj populace rozvojových zemí	251
18.3.2 Chudoba	253
18.3.3 Sociální problémy rozvojových zemí	255
18.4 Hlavní regiony rozvojových zemí	257
18.5 Rozvojové země a Světová obchodní organizace	260
18.6 Rozvojové země a bretton-woodské instituce	260
18.7 Rozvojové země a Česká republika	262
18.8 Tabulková příloha	263
Shrnutí	266
Klíčová slova	267
Kontrolní otázky a úkoly	267
Doporučená literatura	267
19. Postavení Číny ve světové ekonomice	268
19.1 Program čínských ekonomických reforem	269
19.2 Ekonomický a sociální vývoj v posledních letech	270

19.3	Zapojování Číny do mezinárodního obchodu	277
19.4	Postavení Číny v mezinárodní politice	278
19.5	Vztahy s Českou republikou	279
	Shrnutí	281
	Klíčová slova	282
	Kontrolní otázky a úkoly	282
	Doporučená literatura	282
20.	Postavení Indie ve světové ekonomice	283
20.1	Nástup ekonomických reforem	283
20.2	Průběh ekonomických reforem	285
20.3	Faktory úspěchu indické ekonomiky	287
20.4	Problémy indické ekonomiky	289
20.5	Ekonomická strategie současné indické vlády	290
20.5.1	Podpora makroekonomické rovnováhy	291
20.5.2	Motivace k podnikání	291
20.5.3	Posílení infrastruktury	291
20.5.4	Snížení chudoby, zvýšení vzdělání, zlepšení zdraví	292
20.6	Koncepce zahraničně obchodní politiky	292
20.7	Perspektivy indické ekonomiky	293
20.8	Vztahy s Českou republikou	294
	Shrnutí	295
	Klíčová slova	296
	Kontrolní otázky a úkoly	296
	Doporučená literatura	296
21.	Perspektivy světové ekonomiky	297
21.1	Americké centrum	297
21.2	Evropské centrum	298
21.3	Japonsko	299
21.4	Rozvojové země	299
21.5	Čína a Indie	300
21.6	Česká republika	301
21.7	Světová ekonomika	302
	Doporučené aktuální zdroje informací	303
	Použitá literatura	305
	Rejstřík	313